

Planting av kantvegetasjon i Haugaland vannområde – hvordan vi har gjort det

- Bakgrunn
- Selve arbeidet
- Erfaringer
- Bildeeksempler

Sven-Kato Ege, 10.6.2026

Bakgrunn

- Over 100 vassdrag på Haugalandet har blitt habitatkartlagt mht. laks og sjørøret siden 2018.
- Mangel på kantvegetasjon er blant de største flaskehalsene for ungfiskproduksjon, og planting blir hyppig foreslått som tiltak

Nr.	Lokalisering	Tiltak	Kostnad (x 1000 kr)	Effekt ungfisk (%)	Effekt VF
1.	Utløp Dalsvatnet	Fjerne demning/forbedre vandringsveier	10-50	10-30	Ingen
2.	Ved manglende eller glissen kantvegetasjon	Reetablere kantvegetasjon	0*	20-50**	Svært dårlig → Moderat
3.	Fra segment 21 til 26	Endre substratsammensetning	10-20	10-20**	Ingen
4.	Ulike gjerder	Heve og renske gjerder	0	5-10	Ingen

*Kostnad avhenger av metode. Passiv gjengroing er gratis, men har en kostnad om det må settes opp gjerder for å unngå nedbeiting. Aktiv gjenplantning er også et alternativ.
**Usikre, men potensielt store positive effekter som avhenger av hvor mye av bekken som utbedres.

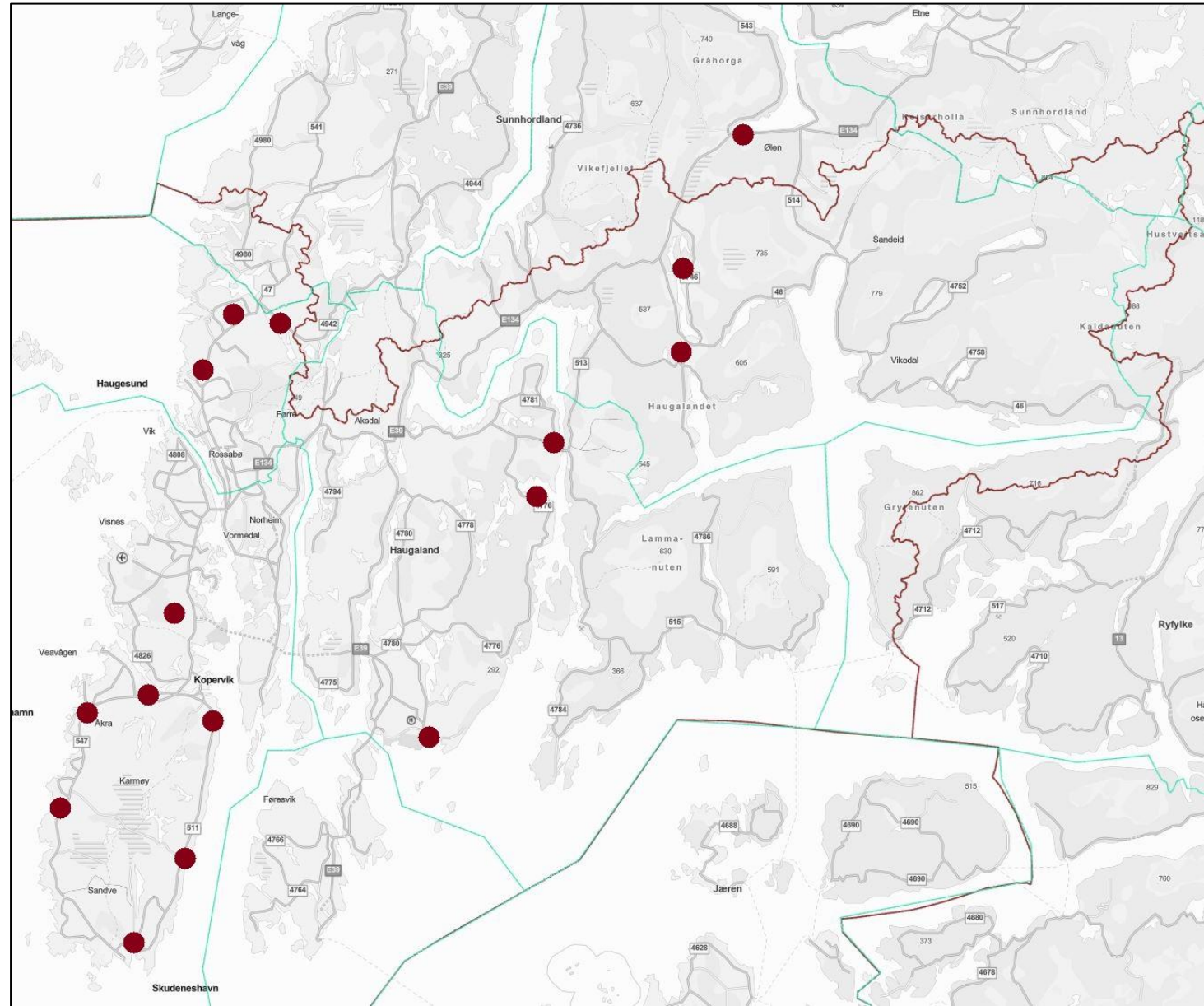

Bakgrunn

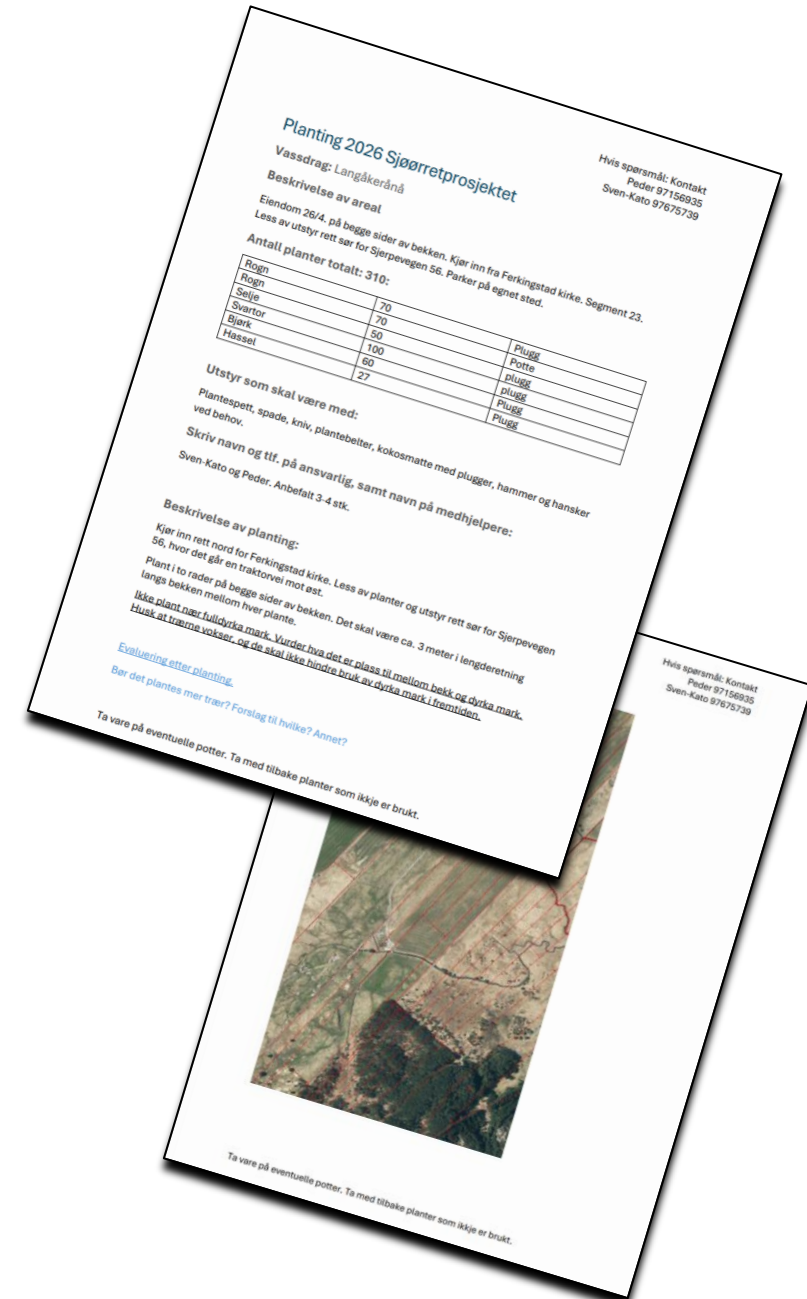

Hvor blir det plantet kantvegetasjon?

Planting – Planlegging

- Ta gjerne utgangspunkt i habitatkartleggingsrapportene.
- Avklar om andre tiltak i selve vannløpet skal utføres først.
- Start med de lavest hengende fruktene (kommunale områder, områder med positive grunneiere o.l.).
- Start planleggingen tidlig, og gå tidlig i dialog med grunneiere.
- Plant stedlige arter.
- Lag en planteplan.

Planting - Utførelse

- Vi planter to rekker (tre meter mellom plantene) på hver side av vassdraget.
- Bruk plantespett – spettet har flere funksjoner.
- Sett planten noen cm under bakkenivå.
- Fibermatter brukes en del steder.

Praktiske felterfaringer og tanker

- Før man setter planten ned i bakken, må det ryddes rundt.
- På våren kan man gjerne vanne plantene.
- I beiteområder må plantene inngjerdes.
- Plugg- og potteplanter fungerer godt. Høy overlevelse.
- Or fungerer utmerket. Rogn gjør ikke det.
- Går fint an å plante nær steiner.
- Plantene trenger oppfølging i etterkant.

Overordnede erfaringer og tanker

- Sjørretrappene peker på hvorfor det er mindre fisk – bruk dem aktivt.
- Viktig å informere grunneiere/bønder om betydningen av kantvegetasjon – kan spare tid og arbeid.
- Kjøp store nok planter (plugg- og potteplanter). NB: Krever planlegging.
- Bruk av gjerdeentreprenører er dyrt – lær opp frivillige.
- Invester i utstyr – det betaler seg.
- Planting og inngjerding er fine helårsaktiviteter.
- Planting er en fin aktivitet tiltak å involvere skoleklasser og frivilligheten i.
- Grunneiere har ulike ønsker – hva kan man imøtekomme og ikke.
- Det må være rom for tilpasninger og pragmatiske løsninger.

Overordnede erfaringer og tanker

- Tenk helhet – kantvegetasjon kan også være negativt for noen arter.
- På Haugalandet kan man plante året rundt – svært lav dødelighet mht. klima.
- På Haugalandet ble prosjektet «Frivillige tiltak i landbruket» på Haugalandet aktivt brukt i arbeidet med planting. Fungerte veldig bra.
- Gode prosjekter avler flere gode prosjekter.
- Frivillige kan engasjere flere frivillige.
- Frivillige får ofte lettere innpass hos grunneiere.
- Utnytt kommunens SMIL-midler.
- Vis hva man gjør.

Eksempler

Eksempler

Eksempler

Eksempler

Eksempler

Eksempler

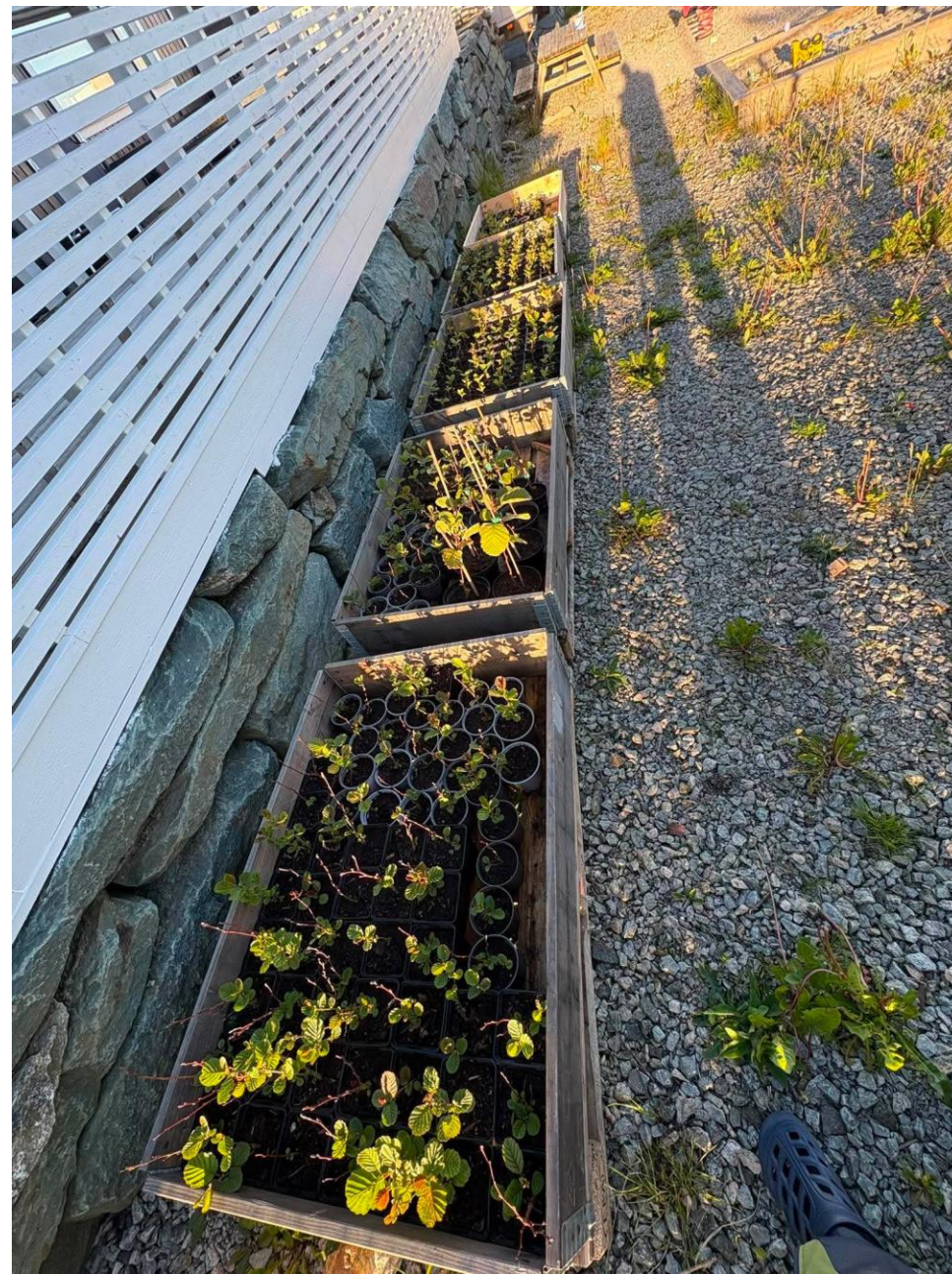

Eksempler

Eksempler

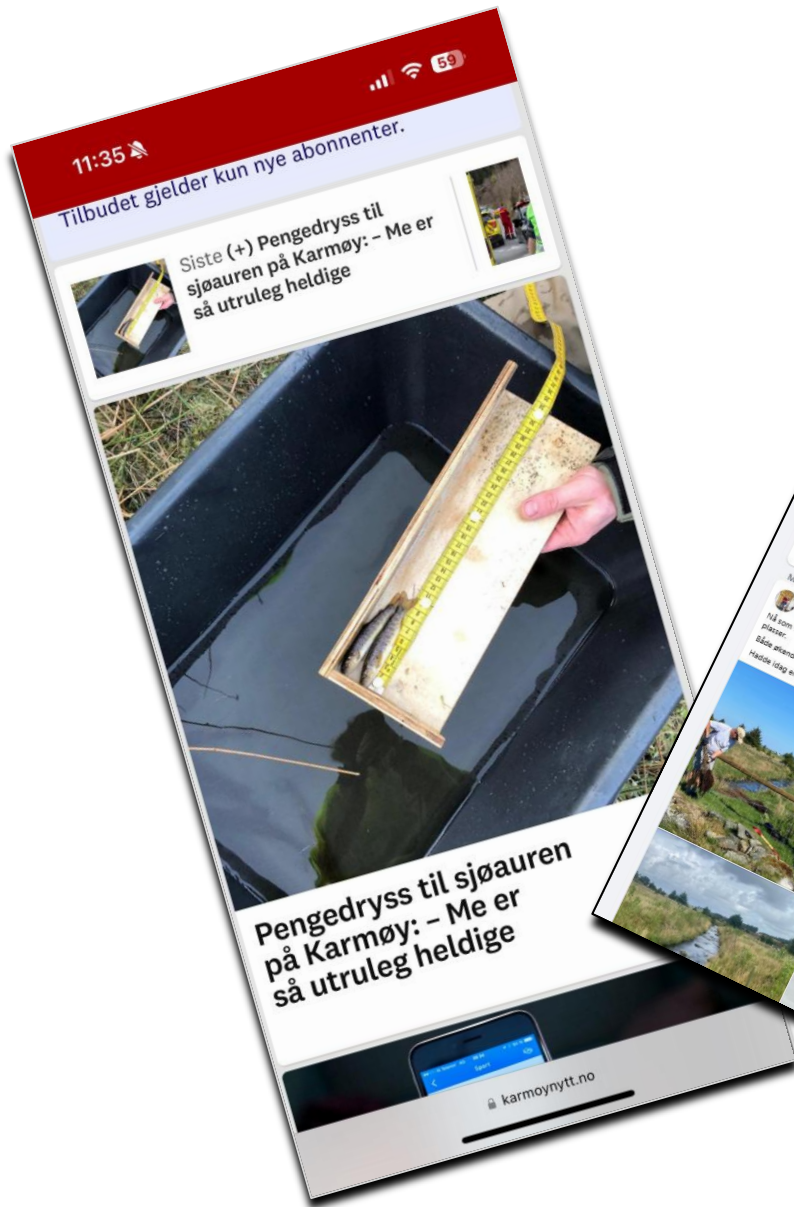

Eksempler

Eksempler

Eksempler

Eksempler

Spørsmål, kommentarer
eller refleksjoner?